

Na osnovu iznesenih stajališta, sud je riješio da tužitelj nije dužan platiti prekostojnice, za one dane kada je trajao štrajk, i da mu je klauzula "Centrocon" dala zaštitu, premda mu je već isteklo vrijeme stojnica ugovoreno čarter partijom odn. teretnicom.

/LLLR 1961, str. 132-138/

S.V.

Bilješka.- Stajalište koje je sud zauzeo u gornjoj presudi osobito je važno za praksu, jer tumači jednu klauzulu prilično uobičajenog tipa ugovora "Centrocon". Sud je svoje mišljenje osnovao isključivo na ugovornoj klauzuli stranaka. Inače da nema te klauzule, jednom započete prekostojnice se ne prekidaju, pa ni u slučaju da su nastupili razlozi više sile. Jedini razlog, koji sudovi - redovito - priznaju za prekid toka prekostojnica, jest nemogućnost ukrcaja odnosno iskrcaja zbog kvara brodskih sredstava, ako je brodar bio dužan svoja sredstva dati na raspolaganje.

B.J.

ENGLISKI APELACIONI SUD

Presuda od 2., 3. i 6. III 1961.

Reinhart Company c/a Joshua Hoyle & Sons, Ltd.

Kupoprodaja pamuka pod uvjetima C & F - Izmijenjena CIF forma koja se upotrebljava u C & F ugovoru - Značenje klauzule "u slučaju da pamuk dodje u , a bude oštećen u zemlji porijekla, prodavalac će isplatiti kupcu svaki gubitak koji nije obuhvaćen osiguranjem" - Značenje izraza "u i od" te "izgubljeno ili ne" - Kupac mora osigurati robu i za štete koje nastanu prije ukrcaja na brod

Kupoprodajnim ugovorom C & F, koji je sklopljen u izmijenjenoj formi CIF tipskog ugovora Liverpool Cotton Association Ltd., prodavalac Reinhart Company prodaje kupcu Joshua Hoyle & Sons, Ltd. 300 bala pamuka, koji se mora otpremiti iz meksičkih luka do Liverpoola u partijama od 50 bala mjesečno.

U točki 8 ugovora predviđeno je da će, u slučaju da pamuk stigne u Veliku Britaniju, a bude oštećen u zemlji porijekla - ukoliko ne dodje do sporazuma stranaka o naknadi štete - Lloydov stručnjak utvrditi štetu, te će prodavalac naknaditi kupcu svaki gubitak koji nije obuhvaćen osiguranjem.

Na jednoj isporuci u Liverpoolu utvrđena je šteta, koja je nastala u zemlji porijekla. Šteta je nastala zbog toga što je roba prije i za vrijeme ukrcaja na brod u luci ukrcaja bila izložena kiši, a i prilikom utovara na kamion, kojim je dopremljena iz unutrašnjosti, padala je kiša.

Kupac podnosi tužbu, te traži naknadu štete od prodavaoca. Prodavalac se opire tužbi.

Medju strankama je sporno da li je roba osigurana od mjesta iz kojega je dopremljena iz unutrašnjosti ili samo od luke ukrcaja. Bit spora je u tumačenju police osiguranja, koja je sadržavala dvije klauzule, i to: prema jednoj da se roba osigurava bez obzira da li je "izgubljena ili ne", a prema drugoj da osiguranje počinje teći "u luci i od luke ukrcaja". Prvostepeni sud je tužitelja odbio s tužbenim zahtjevom /O stajalištu stranaka i suda v.broj lo str.37-39 ove publikacije/.

Protiv prvostepene presude kupac je uložio žalbu. Apelacioni sud je potvrdio prvostepenu presudu.

Sud je zauzeo stajalište da je kupac bio dužan, - prema izričitoj odredbi C & F kupoprodajnog ugovora, osigurati robu i protiv štete koja može nastati u zemlji porijekla. Kad to ne bi učinio, ne bi ispunio preuzetu ugovornu obvezu, pa ne bi mogao tražiti od prodavaoca naknadu za nastalu štetu.

Što se pak tiče pitanja da li je kupac zaključenom policom osiguranja osigurao robu i za štete prije nego li roba stigne u luku ukrcaja, sud nije zauzeo jedinstveno stajalište. Član vijeća sudac Sellers misli da polica obuhvaća gubitak koji je nastao prije nego li je odpočeo period rizika osiguran i odredjen policom, dakle i štetu koja na robu nastane u zemlji porijekla. Isto tako misli on da je u polici izrazima "izgubljeno ili ne" obuhvaćen i djelomični gubitak. U dokaz svog stajališta poziva se na rješidbu Sutherland c/a Pratt and Others iz 1843. Drugi član vijeća sudac Willmer drži da taj slučaj ne daje temelja tvrdnji da osiguranik mora biti namiren u pogledu gubitka koji se dogodio već prije početka toka osiguranog rizika. U konkretnom slučaju u polici osiguranja - kaže sudac Willmer - bilo je navedeno da osiguranje počinje "u luci i od luke ukrcaja". Toj specijalnoj ugovornoj klauzuli treba u primjeni dati prednost pred svim protivnim općim odredbama uvjeta o osiguranju, što znači da kupac ima pravo kad tvrdi da pamuk nije bio osiguran protiv štete koja može nastati u zemlji porijekla. Budući da je ovaj sudac prethodno zauzeo stajalište da je kupac bio dužan osigurati robu i protiv šteta koje mogu nastati i za vrijeme kopnenog transporta do luke ukrcaja, svoje načelno stajalište drži on neodlučnim za ishod ovoga spora.

Bilješka. - U gornjoj presudi članovi vijeća nisu zauzeli jedinstveno gledište o pitanju da li je policom, koja sadrži klauzulu "izgubljeno ili ne", i koja određuje da osiguranje počinje "u luci i od luke ukrcaja", osigurana roba i od štete nastale prije nego li je roba došla u luku ukrcaja, ili se u takvom slučaju treba držati izričite odredbe o početku toka osiguranja, pa smatrati neosiguranom svaku štetu koja se prije toga dogodila. Prilikom sklapanja ugovora o osiguranju treba imati na umu da te pitanje nije riješeno, pa će stranke morati jasnim ugovornim odredbama utvrditi ono što žele.

K.S.

ENGLJSKI TRGOVAČKI SUD /Queen's Bench Division/

Presuda od 13.III 1961.

Gilbert J. McCaul & CO., Ltd c/a J.R.

Moodie & CO., Ltd.

Kupoprodaja CIF - Prodavalac koji se obveže kupcu na naknadu posebnih troškova iskrcaja nije dužan naknaditi prekostojnice, koje nastanu za vrijeme čekanja broda na sidrištu pred lukom

Prodavalac J.R. Moodie prodao je kupcu Gilbert J. McCaul 9000 t. zobi iz Australije c.i.f. engleska luka. Kupoprodajni ugovor /Londonski ugovor o kupoprodaji žitarica Forma No 14/ sadržavao je među ostalim i klauzulu prema kojoj se iskrcaj broda vrši prema lučkim običajima, a prodavalac odgovara kupcu za sve naročite troškove koji nastaju prilikom iskrcaja. Ugovorena roba ukrcana je na brod N.D. Teretnica je sadržavala klauzulu prema kojoj stojnice počinju teći neposredno nakon prispjeća broda, a računaju se po tekućim danima. Naknada za prekostojnice iznosi 250 funti dnevno, koje se odmah plaćaju. Jedan dio tereta brod je iskrcao u luku Liverpool. U toj luci brod je imao pet dana prekostojnica, za koje je iznos prodavalac kupcu naknadio. Nakon toga je kupac brod s ostatkom tereta uputio u luku Leith. Radi zakrčenosti luke brod je bio na sidrištu od 5-25.III 1959.godine. Kupac je brodaru platio 5,120 funti za čekanje, i traži od prodavaoca da mu - na temelju klauzule kupoprodajnog ugovora - tu svotu naknadi. Naknadu za prekostojnice, koje su nastale za vrijeme iskrcaja broda, a nakon njegovog pristajanja uz obalu, prodavalac je kupcu nadoknadio. Budući da prodavalac to nije htio učiniti, stranke su povjerile rješavanje spora arbitraži. Arbitraža se nije mogla složiti te je slučaj predan nadarbitru. Apelacija arbitraže zamolila je engleski trgovački sud, da odgovori na pravno pitanje iz ovog spora.